

สภาพและปัญหา การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น
ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5

นายศิริชัย อนันตผล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2535

ISBN 974-581-382-6

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

018003

110314350

STATE AND PROBLEMS OF CURRICULUM DEVELOPMENT RELEVANT
TO THE LOCAL NEEDS OF SECONDARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION
OF THE DEPARTMENT OF GENERAL EDUCATION, EDUCATIONAL REGION FIVE

Mr. Sirichai Anantaphol

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Educational Administration
Graduate School
Chulalongkorn University

1992

ISBN 974-581-382-6

หัวข้อวิทยานิพนธ์

สภาพและปัญหาการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการ
ของท้องถิ่น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา
เขตการศึกษา 5

โดย

นาย ศิริชัย อันทผล

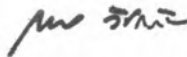
ภาควิชา

บริหารการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา

อาจารย์ สวัสดิ์ จงกล

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

----- คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

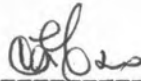
(ศาสตราจารย์ ดร. ถาวร วัชรวิทย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

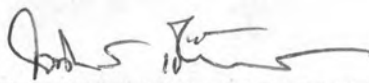
----- ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บุญมี เสงฆอด)

----- อาจารย์ที่ปรึกษา

(อาจารย์ สวัสดิ์ จงกล)

----- กรรมการ

(อาจารย์ ดร. ใจทิพย์ เขื่อนทันพงษ์)

ศิริชัย อนันตผล : สภาพและปัญหา การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 (STATE AND PROBLEMS OF
CURRICULUM DEVELOPMENT RELEVANT TO THE LOCAL NEEDS OF SECONDARY
SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF THE DEPARTMENT OF GENERAL
EDUCATION, EDUCATIONAL REGION FIVE) อ.ที่ปรึกษา : อ.สวัสดิ์ จงกล, 331 หน้า.
ISBN 974-581-382-6

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ศึกษานิเทศก์ฝ่ายนิเทศงานปฏิบัติการสอน ผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ครูผู้สอนมัธยมศึกษาตอนต้น และครูผู้สอนมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปทั้งสิ้นจำนวน 1048 ฉบับ ได้รับคืนจำนวน 830 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 79.20 วิเคราะห์ข้อมูลโดยแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า

ด้านการศึกษาหลักสูตรแม่บท มีการแนะนำจากศึกษานิเทศก์ และสนับสนุนจากโรงเรียน ให้ครูได้ศึกษาหลักสูตรแม่บท โดยศึกษาจากตัวเอกสารหลักสูตร

ด้านการศึกษา สํารวจ รวบรวมข้อมูล ข้อเสนอแนะของท้องถิ่น มีการเสนอแนะและสนับสนุนให้ สํารวจ สภาพ ปัญหา ความต้องการ ของท้องถิ่น โดยวิธีศึกษาเอกสาร และสัมภาษณ์

ด้านการวิเคราะห์ข้อสารสนเทศทางการศึกษา และจัดทำข้อเสนอแนะในการพัฒนาหลักสูตร มีการเสนอแนะ และสนับสนุนให้ดำเนินการ โดยครูมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถ ความสนใจ ความถนัด ของนักเรียน

ด้านการพิจารณาหลักสูตร/รายวิชา ตามลักษณะต่าง ๆ มีการเสนอแนะและสนับสนุนให้ปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนหรือกิจกรรมเสริม ปรับหรือเพิ่มเติมรายละเอียดเนื้อหา เลือกใช้ ปรับปรุงเพิ่มเติม สื่อที่มีอยู่แล้ว จัดทำสื่อการเรียนขึ้นมาใหม่ ทุกลักษณะมีการดำเนินการ ยกเว้นการจัดทำเนื้อหา/รายวิชาขึ้นใหม่

ด้านการเสนอขออนุมัติหลักสูตร พบการเสนอแนะและดำเนินการ โดยผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการวิชาการของโรงเรียน และคณะกรรมการภายในกลุ่มหรือหมวดวิชา

ปัญหาในด้านต่าง ๆ พบว่า ส่วนใหญ่ขาดเอกสารที่เสนอแนะแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น และยังขาดวิทยากรผู้รู้มาให้คำแนะนำ

ภาควิชา บริหารการศึกษา
สาขาวิชา นิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร
ปีการศึกษา 2534

ลายมือชื่อนิสิตร
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C342652 : MAJOR SUPERVISION AND CURRICULUM DEVELOPMENT

KEY WORD : CURRICULUM DEVELOPMENT/SECONDARY SCHOOL/EDUCATIONAL REGION FIVE
SIRICHAI ANANTAPHOL : STATE AND PROBLEMS OF CURRICULUM DEVELOPMENT
RELEVANT TO THE LOCAL NEEDS OF SECONDARY SCHOOLS UNDER THE
JURISDICTION OF THE DEPARTMENT OF GENERAL EDUCATION, EDUCATIONAL
REGION FIVE. THESIS ADVISOR : SWAT CHONGKOL, 331 pp.
ISBN 974-581-382-6

The purpose of this research was to study situation and problems concerning curriculum development to suit local situations and needs conducted by secondary schools under the jurisdiction of General Education Department Educational Region Five. One thousand and fourty eight copies of questionnaire were sent to research samples comprising supervisors from educational region five, school principals and lower/higher secondary school teachers. Eight hundred and thirty questionnaires or 79.20 percent were completed and returned. Data was analyzed by frequency count and percentage.

Research findings were as follows.

1. Curriculum studies were carried out by most schools. In this regard supervisors' advice and school support were widely made.
2. Survey and collection of data and information concerning community were carried out by most schools. Such operations were conducted by surveying local situations and needs by means of document studies and interview.
3. Analysis of data/information pertaining to education and proposal for curriculum development were widely conducted. Teachers participated by supplying data and information in relations with student's ability, interest, and aptitude.
4. Curriculum modification was brought about by improving instructional activities, modifying details of curriculum content, instructional media, producing relevant learning material. There is no proposal to introduce new content/subject.
5. Request for appropriate authority's approval of curriculum modification were carried out.
6. Identified problems were shortages of curriculum materials pretaining technical know-how to develop curriculum to suit local situations and needs and shortages of resource persons knowledgeable for curriculum development.

ภาควิชา บริหารการศึกษา
สาขาวิชา นิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร
ปีการศึกษา 2534

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ ฉบับนี้สำเร็จด้วยความกรุณาของอาจารย์ สวัสดิ์ จงกล อาจารย์
ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้กรุณาใช้เวลาอันมีค่าปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบแก้ไข ให้อาก้างใจ
ตลอดมา และผู้วิจัยยังได้รับความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บุญมี เสงขล
อาจารย์ ดร. ใจทิพย์ เขื่อนทอง ในการให้คำแนะนำปรึกษาเป็นอย่างดี ตลอดจน
อาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ ประสาทวิชาความรู้แนะนำห่วงใยเสมอมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ
เป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ ดร. วิชัย วงษ์ใหญ่ ดร. ประเสริฐ มงคล อาจารย์ ไหมบุญ
แจ่มพงษ์ อาจารย์ เสรี ลาชัยโรจน์ อาจารย์ วิกรม ชุ่มสาย ๘ อยุธยา เป็นอย่างสูงที่
กรุณาตรวจสอบแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ ลักขณา คัตตรง ศึกษานิเทศก์ เขตการศึกษา 5 ที่นำ
คำแนะนำต่าง ๆ ศึกษานิเทศก์ฝ่ายนิเทศงานปฏิบัติการสอนทุกท่าน ผู้บริหารโรงเรียนหรือ
ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนที่ให้อุปถัมภ์ โดยขอบแบบสอบถามจากทุกโรงเรียน

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ นาคน้อย บุตรประเสริฐ อาจารย์ อาวีร์ สร้อยแก้ว
อาจารย์ สายหิน ขอดสกุล อาจารย์ สุภาณดา สุทธิวัฒน์ อาจารย์ เรวดี สุขอร่าม
อาจารย์ กศัตร์ เต็มปรีชา อาจารย์ สมพล รัตนไตร และอาจารย์ซึ่งมิได้กล่าวนาม
ที่ให้อาก้างใจและความช่วยเหลือเป็นอย่างดี ในการส่งและเก็บรวบรวมแบบสอบถาม

ขอขอบพระคุณ พี่ๆ เพื่อนๆ และน้องๆ ในภาควิชาบริหารการศึกษา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนและเป็นกำลังใจตลอดมา

ขอขอบพระคุณดีและความสำเร็จในการวิจัยครั้งนี้ แต่ คุณพ่อ คุณแม่ พี่
และลูกพี่คนสิริ อันต์พล ที่ห่วงใย และให้อาก้างใจ แก่ผู้วิจัยอย่างยิ่ง

ศิริชัย อันต์พล

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	

บทที่

1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	11
คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	13
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	14
วิธีดำเนินการวิจัย	14
การเสนอผลการวิจัย	19
2 ทฤษฎี หลักการ แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	21
ความหมายและความสำคัญของหลักสูตร	22
องค์ประกอบของหลักสูตร	30
ความหมายของการพัฒนาหลักสูตร	32

สารบัญ (ต่อ)

บทที่

หน้า

การพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพและความต้องการของ ท้องถิ่น	38
กระบวนการพัฒนาหลักสูตรในระดับท้องถิ่น	42
แนวการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น .	44
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร	58
สถานทั่วไปของเขตการศึกษา 5	63
หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533)	65
หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง 2533)	75
3 วิธีดำเนินการวิจัย	86
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	86
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย	86
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	87
การเก็บรวบรวมข้อมูล	91
การวิเคราะห์ข้อมูล	92

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	93
ตอนที่ 1 สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม	95
ตอนที่ 2 สถานภาพพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการ ของท้องถิ่น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 ซึ่งประกอบด้วย	113
การศึกษาข้อมูลจากหลักสูตรแม่บท	119
การศึกษา สํารวจ รวบรวมข้อมูล ข้อเสนอแนะของท้องถิ่น	128
การวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา และจัดทำข้อเสนอแนะในการพัฒนาหลักสูตร ..	134
การพิจารณาหลักสูตรรายวิชาตามลักษณะต่าง ๆ	140
การเสนอขออนุมัติหลักสูตร.....	177
ตอนที่ 3 ปัญหาการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการ ของท้องถิ่น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 ในด้าน ..	179
การศึกษาข้อมูลจากหลักสูตรแม่บท	182

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การศึกษาสำรวจ รวบรวมข้อมูล ข้อเสนอแนะ ของท้องถิ่น	187
การวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา และจัดทำข้อเสนอแนะในการพัฒนาหลักสูตร ..	192
การพิจารณาหลักสูตรรายวิชาตามลักษณะต่าง ๆ	197
การเสนอขออนุมัติหลักสูตร.....	225
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ	227
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	227
วิธีดำเนินการวิจัย	227
สรุปผลการวิจัย	229
อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ	244
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	254
รายการอ้างอิง	255
ภาคผนวก	260
ประวัติผู้วิจัย	331

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 แสดงจำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปและได้รับคืน	91
2 แสดงสถานภาพของศึกษานิเทศก์ฝ่ายนิเทศงานปฏิบัติการสอน	95
3 แสดงสถานภาพของผู้บริหารโรงเรียน หรือผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ	98
4 แสดงสถานภาพของครูผู้สอนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร มัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533)	102
5 แสดงสถานภาพของครูผู้สอนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร มัธยมศึกษาปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง 2533)	107
6 การศึกษาข้อมูลจากหลักสูตรแม่บท	113
7 การสำรวจ รวบรวมข้อมูล ข้อเสนอแนะของท้องถิ่น	123
8 การวิเคราะห์ข้อมูล สารสนเทศทางการศึกษา และจัดทำข้อเสนอแนะ ในการพัฒนาหลักสูตร	131
9 การปรับกิจกรรมการเรียนการสอนหรือกิจกรรมเสริม	136
10 การปรับ หรือเพิ่มเติม รายละเอียดเนื้อหา จากคำอธิบายรายวิชา	142
11 การเลือกใช้ ปรับปรุง เพิ่มเติม สื่อที่มีอยู่แล้ว	148
12 การจัดทำสื่อการเรียนขึ้นมาใหม่	152
13 การจัดทำเนื้อหา/รายวิชาขึ้นมาใหม่	158
14 การนิเทศติดตามเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการ ของท้องถิ่น	172
15 การเสนอขออนุมัติหลักสูตร	173
16 ปัญหาการศึกษาข้อมูลจากหลักสูตรแม่บท	179

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
17	ปัญหาการสำรวจ รวบรวมข้อมูล ข้อเสนอของท้องถิ่น	184
18	ปัญหาการวิเคราะห์ข้อมูล สารสนเทศทางการศึกษา และจัดทำ ข้อเสนอแนะในการพัฒนาหลักสูตร	189
19	ปัญหาการปรับกิจกรรมการเรียนการสอนหรือกิจกรรมเสริม	194
20	ปัญหาการปรับ หรือเพิ่มเติม รายละเอียดเนื้อหา จากคำอธิบาย รายวิชา	200
21	ปัญหาการเลือกใช้ ปรับปรุง เพิ่มเติม สื่อที่มีอยู่แล้ว	205
22	ปัญหาการจัดทำสื่อการเรียนขึ้นมาใหม่	208
23	ปัญหาการจัดทำเนื้อหา/รายวิชาขึ้นมาใหม่	212
24	ปัญหาการนิเทศติดตามเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับ ความต้องการของท้องถิ่น	223
25	ปัญหาการเสนอขออนุมัติหลักสูตร	224